

TASEHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET HELSINGIN KAUPUNKIKONSERNISSA

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

xx.5.2018

Sisältö

A. HELSINGIN KAUPUNGIN TASEHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET	3
1 Tasehallinnan ja taseriskien määrittely	3
2 Taseriskien hallinnan yleiset periaatteet	4
2.1 Kohdentamisperiaate	4
2.2 Matching -periaate	4
2.3 Hajauttamisperiaate	5
2.4 Yleiset toimintaperiaatteet	5
3 Toimintokohtaiset periaatteet ja sijoitustoimintaa koskevat ohjeet	6
3.1 Toimintokohtaisten toimintaperiaatteiden määrittely	6
3.2 Sijoitustoimintaa ja kassanhallintaa koskevat ohjeet	6
3.3 Pitkävaikutteinen rahoitus	7
3.4 Antolainaus ja takaukset	8
4 Riskienhallinta	10
4.1 Maksuvalmiusriski	10
4.2 Rahoitusriski	10
4.3 Korkoriski	11
4.4 Hintariski	11
4.5 Luottoriski	11
5 Tasehallinnan organisointi	12
6 Tasehallinnan raportointi	12
B. TASEHALLINNAN PERIAATTEET TYTÄRYHTEISÖISSÄ JA -SÄÄTIÖISSÄ	14
1 Tasehallinnan ja taseriskien määrittely	14
2 Yleiset periaatteet	15
3 Konsernipankki	15
4 Sijoitustoiminnan ja kassanhallinnan periaatteet	16
5 Ottolainauksen periaatteet	17
7 Taseriskien tunnistaminen ja raportointi	18

A. HELSINGIN KAUPUNGIN TASEHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET

Kaupunginvaltuuston hyväksymän hallintosäännön 8 luvun 1 §:n mukaisesti kaupunginhallituksen tehtävänä on päättää tasehallinnan yleisistä periaatteista. Edelleen hallintosäännön 12. luvun 5 §:n mukaan rahoitusjohtaja päättää kaupunginhallituksen hyväksymien periaatteiden mukaisesti (mm.) kaupungin rahavarojen sijoittamisesta. Lisäksi hallintosäännön 4. luvun 2 § 5. kohdan mukaisesti kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto huolehtii kaupungin talouden ja toiminnan ohjauksesta sekä rahoitukseen liittyvistä tehtävistä.

Kaupunginvaltuusto on 17.5.2017 erikseen hyväksynyt kuntalain (4. luku, 14 § 6. kohta) edellyttämällä tavalla kaupungin varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet, joita tarkentavat kaupunginhallituksen erikseen vahvistamat tasehallinnan yleiset periaatteet.

Helsingin kaupungin tasehallinnassa noudatetaan seuraavia tasehallinnan yleisiä periaatteita:

1 Tasehallinnan ja taseriskien määrittely

Tasehallinnalla tarkoitetaan rahoituksellisten tase-erien hallintaan liittyvää kokonaisuutta, jossa tarkastelun kohteena ovat kaupungin rahoitukselliset taseriskit ja niiden vaikutus tuloihin, menoihin sekä toimintaan.

Taseriskit jakaantuvat viiteen pääkokonaisuuteen:

1) Maksuvalmiusriski

Kaupunki ei kykene hoitamaan maksujaan ajallaan.

2) Rahoitusriski

Kaupunki ei pysty olleenkaan tai haluamallaan tavalla saamaan tarvitsemaansa uutta rahoitusta tai uudistamaan erääntyvää velkaansa raha- ja pääomamarkkinoilta.

3) Korkoriski

Korkojen muutos pienentää kaupungin korkotuloja tai lisää korkomenoja. Korkoriskin alaisia toimintoja ovat kaupungin sijoitukset, antolainaus ja ottolainaus sekä kassavirtaan sisältyvät ali- ja ylijäämät.

4) Hintariski

Omaisuuuden, kuten esimerkiksi osakkeiden, asuntojen, rakennusten tai kiinteistöjen arvon laskemisesta aiheutuva menetyksen riski. Valuuttavelkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski.

5) Luottoriski

Korkosijoituksiin ja antolainaukseen liittyy riski, ettei velallinen kykene maksamaan takaisin korkoa tai pääomaa sovittujen ehtojen mukaisesti. Sijoitustoimintaan liittyvä selvitysrishti tarkoittaa sitä, että vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan maksujen sekä toimitusten yhteydessä.

Sijoitustoiminnan osalta riski on käytännössä tuoton vaihtelua tuotto-odotuksen (keskituoton) ympärillä.

Toimintaan liittyvät erilaiset inhimilliset riskit on myös huomioitava prosesseissa ja toimintoja organisoitaessa. Kutakin riskeistä tarkastellaan erikseen. Toisaalta useat riskit ovat keskenään niin toisiinsa sidoksissa, että toimenpiteet jonkin riskin suhteen vaikuttavat lopputulemaan muidenkin riskien osalta.

2

Taseriskien hallinnan yleiset periaatteet

Helsingin kaupungin rahoituksellisten taseriskien riskienhallinnan piiriin kuuluvat otto- ja antolainaus, takaukset ja vastuusitoumukset, sijoitustoiminta sekä kassanhallinta. Riskienhallinnassa pyritään kokonaisriskin keskitettyyn hallintaan.

Taseriskien hallinnassa noudatetaan seuraavia periaatteita:

2.1

Kohdentamisperiaate

Maksuvalmiussuunnittelun avulla sekä toiminnan että rahoitustapahtumiin liittyvät menot pyritään kohdentamaan keskeisiin kassanmaksuihin (kohdentamisperiaate).

2.2

Matching -periaate

Saamisten ja velkojen ehtoja (korkoperusteet, koronmuutosajankohdat ja juoksuajat) pyritään sovittamaan yhteen siten, että taseen saamis- ja velkapuolten eriin liittyvät taseriskit kumoavat toisiaan.

2.3

Hajauttamisperiaate

Jos riskiä ei voida kohdistaa toiminnasta aiheutuvaan perustilanteeseen tai saatava- ja velkaeriä ei voida riskiprofiilien suhteen sovittaa yhteen, riskejä pyritään hajauttamaan.

2.4

Yleiset toimintaperiaatteet

Täysin riskitön toiminta ei ole eri syistä mahdollista. Esimerkiksi tarpeen mukaisia rahoitustuotteita ei ole käytettävissä, toiminnalle asetetut muut tavoitteet aiheuttavat taseriskejä tai toiminta- ja suunnitteluperiodi on rajattava ajan suhteen käytännölliselle tasolle. Riskiprofiilia määriteltäessä ja riskienhallinnan tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon riskin ja suojautumisvaihtoehtojen tulosvaikutus sekä raha-, pääoma-, ja valuuttamarkkinoiden vallitseva tilanne ja kehitystrendit.

Kaupunki noudattaa taseriskien suhteen matalaa riskiprofiilia. Riskienhallinnan pääpaino on riskeihin liittyvien menetysten ja tappiovaaran välttämässä ja vähentämisessä. Riskien ottamista pyritään välttämään ja olemassa olevia riskejä pyritään kattamaan silloin, kun se on mahdollista ja järkevää.

Rahoituksellisten taseriskien on oltava kohtuullisessa suhteessa kaupungin menoihin ja tuloihin. Riskien määrää voidaan tarvittaessa rajata hälytysrajoin ja riskilimiitein (kuten: sijoitusten keski-juoksuaika, vastapuolilimiitit), jotka määritellään tarkemmin operatiivisissa ohjeissa.

Taseriskit syntyvät kaupungin toimintojen perusteella. Kaupunki ei ota aktiivisesti riskejä lisätäksään rahoitustuottoja tai pienentääksään menoja eikä käy kauppaa raha-, pääoma-, valuutta- tai johdannaistuotteilla vain pyrkiäkseen hyödyntämään markkinanäkemystä. Toimenpiteiden taustalla on aina oltava kaupungin toiminnoista tai vahvistetuista suunnitelmista aiheutuneet tai aiheutuvat kassavirrat ja riskiasemat, joiden sisältöön ja määrään toimenpiteillä vaikutetaan asetettujen tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Kaupunki ei siis myöskään pyri aktiivisesti korkonäkemystä ottamalla lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja. Korkokassavirrat muodostuvat rahan lähteisiin tai käyttötarkoituksiin liittyvien toiminnallisten tarpeiden sekä kulloinkin vallitsevan korkotilanteen mukaan.

Kaupungin välittömän likviditeetin turvaamiseen tarvittavat kassavarat sijoitetaan vakavaraisiin ja hyvän luottoluokituksen omaaviin (Investment Grade) Euroalueen pankkien ja muiden luottolaitosten likvideihin lyhytaikaisiin sijoitustuotteisiin. Sijoitukset voivat olla tilimuotoisia, rahamarkkinatuotteita tai lyhytaikaisia joukkovelkakirjalainoja.

Kassavaroihin sisältyviä varoja, kuten kirjanpidollisten rahastojen varoja, joiden käyttötarve ulottuu pidemmällä ajanjaksolle (12 kk->), voidaan sijoittaa varojen todennäköinen maturiteetti huomioiden pidempiin joukkovelkakirjalainoihin ja Suomessa noteerattaviin korkorahastoihin.

Postiosoite PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginkanslia@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	Y-tunnus 0201256-6	Tilinro FI0680001200062637 Alv.nro FI02012566
---	---	---	------------------------------	--

Sijoituskohteiden on oltava vakavaraisia ja hyvän luottoluokituksen omaavia, mikä rahastojen osalta tarkoittaa rahaston yleistä riskiprofiilia.

Pidempiaikaiset kassavarat voivat kirjanpidollisten rahastojen varojen lisäksi muodostua konserniyhtiöiden varoista konsernitilillä taikka kertyä suhdanteiden muutostilanteissa, joissa olemassa olevaa lainakantaa ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista nopeasti sopeuttaa uuteen tilanteeseen.

Tilapäinen likviditeetin tarve voidaan kattaa lyhytaikaisella luotolla silloin, kun sijoitusten purkaminen on luoton ottamista epäedullisempi vaihtoehto.

3

Toimintokohtaiset periaatteet ja sijoitustoimintaa koskevat ohjeet

Helsingin kaupungin rahoituksellisten taseriskien riskienhallinnan piiriin kuuluvat otto- ja antolainaus, takaukset ja vastuusitoumukset, sijoitustoiminta sekä kassanhallinta. Riskienhallinnassa pyritään kokonaisriskin keskitettyyn hallintaan.

3.1

Toimintokohtaisten toimintaperiaatteiden määrittely

Hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallitus hyväksyy kaupungin tasehallinnan yleiset periaatteet. Tässä määritellään tasehallinnan toimintokohtaiset toimintaperiaatteet. Rahoitusjohtaja antaa erikseen tasehallinnan toimintokohtaisia periaatteita sekä sijoitustoiminnan periaatteita tarkentavat kaupungin kassavarojen sijoitusohjeet. Rahoitusjohtaja päättää hallintosäännön mukaisesti myös kaupungin lainanotosta kaupunginvaltuuston talousarvion hyväksymisen yhteydessä antamien lainanottovaltuuksien puitteissa.

3.2

Sijoitustoimintaa ja kassanhallintaa koskevat ohjeet

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan tässä kassassa olevien kaupungin varojen sijoittamista raha- ja pääomamarkkinoilla korkoa tuottaviin saamisiin. Kaupungin sijoitustoiminnan peruslähtökohtana on luotto-, maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja hintariskien välttäminen tai minimointi. Kaupunki ei ota hintariskiä sijoittamalla kassavaroja esim. osakemarkkinoille.

Toimintojen kassavirtoihin perustuva kaupungin kokonaissijoitustarve on sijoitukseen liittyvien taseriskien analyysin peruslähtökohta, jonka perusteella määräytyvät sijoitusperiaatteiden ja toiminnan perustavoitteet sekä sijoitussalkun riskiprofiilit.

Sijoittamisessa noudatetaan kohdentamisen periaatetta. Kassassa oleville varoille määritellään rahan kohde silloin, kun se on mahdollista ja järkevää. Rahan kohteen perusteella vahvistetaan sijoitustarve määrän, ajan, korkoperusteen ja sijoituksen likviditeetin suhteen.

Kirjanpidollisten rahastojen varojen osalta rahoitusjohtaja voi määrittää erikseen mahdollisen sijoitustarpeen ja toimintamallin siltä osin kun ko. rahastovarojen käyttötarve ei kohdistu lähi-vuosiin.

Kohdentamattomien varojen osalta sijoituksia tehtäessä hajautetaan velallisia ja sijoitusinstrumentteja sekä juoksuaikoja. Sijoitusten erääntyvä kassavirta suunnitellaan ensisijaisesti kassatarpeiden mukaisesti.

Kaupunki ei ota sijoitustoiminnassa ja kassanhallinnassa valuuttariskiä. Valuuttamääräinen sijoitus voidaan tehdä vain valuuttariskin kattamiseksi, jolloin kaupungilla on osoitettavissa sijoitusta vastaan valuuttamääräinen velka (lainan lyhennys tai koronmaksu taikka muu valuuttamääräinen velka esimerkiksi hankintojen yhteydessä). Valuuttamääräisellä sijoituksella ei tarkoiteta sijoitusta, jonka valuuttariski on katettu.

Kaupungin kassanhallinnan lähtökohta on varmistaa kaupungin maksukyky riittävin maksuvalmiusreservein. Maksuvalmiusreservit muodostuvat kaupungin tilivaroista, lyhytaikaisesta erääntyvästä saamiskassavirrasta (määräaikaistalletukset ymv.), kuntatodistusohjelman puitteissa nostettavissa olevista lyhyistä kassalainoista sekä jälkimarkkinakelpoisista sijoituksista. Kaupunginvaltuusto päättää vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä lyhytaikaisen lainanoton enimmäismäärästä. Hallintosäännön mukaisesti rahoitusjohtaja päättää em. kaupunginvaltuuston päätöksen puitteissa kaupungin kuntatodistusohjelman käyttöön liittyvistä valtuuksista.

3.3

Pitkävaikutteinen rahoitus

Kaupungin rahoitussuunnittelun ensisijaisena tavoitteena on riittävän maksuvalmiuden ylläpito sekä rahoituskustannusten hallinta pitkällä aikavälillä. Hallintosäännön mukaisesti pitkäaikaisten lainojen nostamisesta päättää rahoitusjohtaja kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymien valtuuksien puitteissa. Kaupungin lainanoton valmistelee kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto.

Ottolainauksen suunnittelussa otetaan ensisijaisesti huomioon taseriskien kokonaistilanne ja kehitys. Rahan käytön perusteella vahvistetaan ottolainauksen määrään, juoksuaikaan, lyhennysohjelmaan, korkoperusteeseen, valuuttaan ja ennenaikaiseen takaisinmaksuun liittyvät tarpeet. Toissijaisesti kaupunki noudattaa hajauttamisen periaatetta. Joukkovelkakirjarahoitusta käytettäessä selvitetään myös vihreiden jvk-lainojen liikkeeseenlaskun edellytykset.

Liikelaitosten tarvitseman rahoituksen osalta liikelaitos määrittelee rahan käytön perusteella ottolainaustarpeensa neuvoteltuaan asiasta talous- ja suunnitteluosaston kanssa. Liikelaitoksen johtokunta päättää lainanotosta kaupunginvaltuuston talousarviossa antamien valtuuksien puit-

Postiosoite PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginkanslia@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	Y-tunnus 0201256-6	Tilinro FI0680001200062637 Alv.nro FI02012566
---	---	---	------------------------------	--

teissa. Lainanotto markkinoilta hoidetaan keskitetysti kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston toimesta.

Leasingrahoitusta voidaan käyttää kaupunginvaltuuston talousarviossa antamien valtuuksien puitteissa investointien rahoittamiseen silloin kun sen käyttö on rahoitusmuotona taloudellisesti perusteltua. Leasingvastuut raportoidaan tilinpäätöksessä. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto kilpailuttaa leasingrahoituksen hankintaa koskevat puitesopimukset. Yksittäisten puitesopimuksen ulkopuolisten leasing-hankintojen mahdollinen käyttö tulee aina selvittää yhteistyössä talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

3.4

Antolainaus ja takaukset

Antolainauksen tapahtumat kuuluvat osana kokonaisvaltaisen tasehallinnan ja taseriskien valvonnan piiriin.

Kaupunki voi myöntää lainoja, kun kysymyksessä on kaupungin omaa toimintaa korvaavia tai täydentäviä palveluja tuottava yhteisö. Kaupungin rooli rahoittajana on muita rahoituslähteitä täydentävä. Kaupungin rahoituksella on merkittävä rooli tilanteissa, joissa pankkirahoitusta on vaikea saada tai korkotaso on poikkeuksellisen korkea. Tällaisissa tapauksissa kaupunkilaisten kannalta tarpeellisiksi katsottavat hankkeet pääsääntöisesti jäävät ilman kaupungin rahoitusta kokonaan toteuttamatta. Lainan (ja takauksenkin) myöntämisen edellytyksenä kuitenkin on, ettei kaupungin rahoitus sisällä kiellettyä valtiontukea.

Kaupungin lainoittamat tai takaamat kohteet ovat usein sellaisia, että lainansaajan käytettävissä oleville vakuuksille on vaikea määritellä markkina-arvoa. Tällaisia ovat esimerkiksi koulurakennukset ja urheilutilat, joiden kohdalla rahoituslaitokset eivät kiinnitysvakuuksilla myönnä lainkaan lainaa tai niiden etuoikeusjärjestysvaatimukset ovat erittäin tiukat.

Kaupungin myöntämien lainojen yleisistä ehdoista päättää kaupunginhallitus. Lainojen myöntämisestä on määrätty hallintosäännössä. Talousarviovaroista myönnettäviä lainoja varten tarvittavista määrärahoista päättää kaupunginvaltuusto vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Lainojen myöntäminen on joissakin tapauksissa vaihtoehto kaupungin avustuksen myöntämiselle. Kun laina myönnetään esimerkiksi rakennus- tai peruskorjaushankkeelle, on lainarahan käytön valvonta helpompaa verrattuna suoraan investointiavustukseen. Usein lainanhoitokustannuksiin myönnetään tällöin vuosittaisia avustuksia, jolloin laina on käytännössä jaksotettu avustus.

Kaupungin takausta voidaan tapauskohtaisesti käyttää suoran taselainauksen asemesta silloin kun rahoituskohteena on kaupunkikonserniin kuuluva yhteisö tai kaupungin määräysvallassa oleva säätiö, taikka kyseessä on yhteisö johon kaupungilla on muutoin merkittävä omistuksellinen yhteys (- ts. kyseessä on konsernin ulkopuolinen yhteisö, jossa kaupungin omistus on euromääräisesti merkittävä, esim. Länsimetro Oy).

Postiosoite PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginkanslia@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	Y-tunnus 0201256-6	Tilinro FI0680001200062637 Alv.nro FI02012566
---	---	---	------------------------------	--

Takauksen myöntämisestä päättää kuntalain määräysten mukaisesti aina kaupunginvaltuusto. Antolainausta ja takauksia koskevat asiat valmistelee talous- ja suunnitteluosasto. Mahdollisesta takausprovisiosta päätetään tapauskohtaisesti.

3.5 Johdannaisten käyttö

Johdannaisia voidaan käyttää ainoastaan lainanoton yhteydessä taikka olemassa olevan lainasalkkuun liittyvien kassavirtojen riskiprofiilin muuttamiseen niiden sisältämiä korko- tai valuuttariskejä rajaamalla tai poistamalla. Yleisimmin riskiprofiilin muuttaminen toteutetaan koronvaihtosopimuksin kiinteän ja vaihtuvan koron välillä.

Markkinanäkemykseen perustuva kaupankäynti johdannaissopimuksilla ilman toiminnallista kassavirtaperustetta on kiellettyä. Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kirjallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet.

Hallintosäännön mukaisesti rahoitusjohtaja päättää lainojen korko- ja valuuttasuojauksen tekemisestä johdannaissopimuksin. Kaupunginvaltuusto päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä uusien suojauksen enimmäismääristä.

3.6 Konsernipankki

Konsernipankkitoiminnalla tarkoitetaan tytäryhteisöille ja -säätioille tarjottavaa kaupungin konsernilaajuisesti kilpailuttamien pankkipalveluiden lisäksi talous- ja suunnitteluosaston järjestämien rahoituspalveluiden (määräaikaistalletukset, rahoitusratkaisut sekä neuvonta) muodostama kokonaisuutta. Toiminnan tavoitteena on saavuttaa mittakaavaetuja palvelujen kilpailutuksessa sekä yhdenmukaistaa rahoitustoimintoja konsernin sisällä kustannustehokkaaksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi.

Kaupungin ja tytäryhteisöjen käytössä on konsernitili. Kokonaan kaupungin määräysvallassa olevat tytäryhtiöt ja säätiöt hoitavat maksuliikenteensä pääosin konsernitiliin liitetyn käyttöoikeustilinsä kautta. Tytäryhteisöt vastaavat itse oman käyttöoikeustilinsä käytöstä ja varojensa riittävydestä. Konsernipankkitoiminnan puitteissa tytäryhteisöt voivat tehdä määräaikaissijoituksia (nk. keskuskassatalletuksia) konsernipankkiin. Hallintosäännön mukaisesti rahoitusjohtaja päättää muiden kuin kokonaan kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen liittymisestä konsernitiliin. Edelleen hallintosäännön mukaisesti rahoitusjohtaja päättää tytäryhteisöjen käyttöoikeustileille avattavista luottolimiiteistä sekä kaupungin ja konsernipankin sisäisistä veloitettavista ja hyvitetävistä koroista.

4

Riskienhallinta

Kaupungin tasehallinnassa tavoitteena on maksuvalmius-, rahoitus-, ja korkoriskien välttäminen tai minimointi. Ottolainaukseen liittyviä taseriskejä seurataan omana kokonaisuutenaan sekä saamisten (sijoitukset ja antolainaus) ja velkojen muodostaman kokonaisuuden yhteydessä.

Rahoitusjohtaja päättää riskien seurantaan liittyvien raporttien sisällöstä.

Talous- ja suunnitteluosaston tasehallintaryhmä seuraa kaupungin riskiprofiilissa tapahtuneita muutoksia ja arvioi mahdolliset tarpeet voimassaolevien ohjeiden, limiittien ja suunnitelmien (sijoitussuunnitelma, lainanotto-suunnitelma) muuttamiseen.

4.1

Maksuvalmiusriski

Kaupungin maksuvalmiuden kehittymistä ennakoidaan taloussuunnittelun (pitkä aikaväli) sekä maksuvalmiusennusteen (lyhyt ja keskipitkä aikaväli) avulla. Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon maksuvalmiusennusteiden osoittamat kassatarpeet kohdistamalla sijoitusten erääntyminen merkittävien kassastamaksujen yhteyteen.

Kaupungin maksuvalmiusriskiä hallitaan lisäksi maksuvalmiusreservein. Kaupungin maksuvalmiusreservit muodostuvat tilivaroista, lyhytaikaisesta erääntyvästä saamiskassavirrasta (määräaikaistalletukset ymv.), kuntatodistusohjelmasta ja jälkimarkkinakelpoisista sijoituksista.

Sijoituksista on oltava riittävä, rahoitusjohtajan kaupungin kassavarojen sijoitusohjeessa vahvistama osuus joko avista-ehdoisina tilivaroina taikka jälkimarkkinakelpoisina sijoituksina, jotka voidaan tarvittaessa myydä yllättävien kassatarpeiden kattamiseksi.

4.2

Rahoitusriski

Kaupungin rahoitustarpeita seurataan erääntyvän ottolainaukseen, talousarvion, taloussuunnitelman, investointisuunnitelman sekä liikelaitosten suunnitelmien perusteella. Rahoitusriskiä hallitaan taloussuunnittelun lisäksi hajauttamalla ottolainauksen lainaperiodeja ja välttämällä lainasalkkuun liittyvien jälle rahoitustarpeiden liiallista keskittymistä yksittäiselle kalenterivuodelle tai muutoin liian lyhyelle aikavälille.

4.3

Korkoriski

Korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti laina- ja saamissalkkujen matching- ja hajauttamistoimin. Kaupungin sijoitustoiminnassa tai ottolainauksessa ei oteta kantaa tulevaan korkokehitykseen. Korkonäkemyksen tai tuottokäyrän muodon perusteella ei pyritä lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja.

Korkotason muutokset vaikuttavat tehtävien sijoitusten korkotuottoon ja sijoitukset tuottavat sijoitushetken korkotason mukaisesti. Sijoitusten juoksuaika määrittyy ensisijaisesti rahan käyttötärpeiden mukaisen kohdentamisperiaatteen ja maksuvalmiussuunnittelun perusteella. Kassavarojen sijoitukset tehdään toissijaisesti hajauttamisperiaatteen mukaisesti enintään kahdentoista (12) kuukauden jaksoissa.

Ottolainaus tapahtuu kulloinkin vallitsevan korkotason mukaisesti. Ottolainauksen korkoperusteet määritellään ensisijaisesti luomalla mahdollisuuksien mukaan velkojen ja saamisten korkoperusteista keskenään tasapainoisia kokonaisuuksia ja toissijaisesti hajauttamalla ottolainauksen korkoperusteita. Ottolainauksen korkoperusteita ja takaisinmaksuaikaa harkittaessa otetaan uusien luottojen osalta huomioon myös hankittavien varojen käyttötarkoitus.

4.4

Hintariski

Markkina-arvon laskemisesta aiheutuu kaikkea tasevarallisuutta koskeva menetyksen riski. Hintariskiä hallitaan matching- ja hajauttamisperiaatteiden mukaisesti. Kassavaroista tehdyt sijoitukset pidetään salkussa pääsääntöisesti juoksuaikansa loppuun, eikä niillä harjoiteta aktiivista kaupankäyntiä markkinanäkemyksen perusteella.

Valuuttavelkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski. Kaupunki ei ota sijoituksissaan tai ottolainauksessa valuuttariskiä. Vieraassa valuutassa olevat merkittävät niin kutsutut avoimet positiot suljetaan valuuttasuojauksin.

Hintariskin yhtenä muotona markkinoiden häiriötilanteisiin liittyy itse markkinoiden likviditeettiriski, jolloin kaupankäynti markkinoilla ei ole lainkaan mahdollista tai se tapahtuu poikkeuksellisin hinnoin kaupungin tappioksi. Riskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla, vastapuoliriskejä ja sijoitusten juoksuaikoja hajauttamalla sekä maksuvalmiusreservein.

4.5

Luottoriski

Sijoittamiseen liittyvää luottoriskiä hallitaan luottolimiitein, joista päättää rahoitusjohtaja.

Markkinainstrumentteihin liittyvää kaupan vastapuolirisksiä hallitaan käymällä kauppaa pääsääntöisesti vain sellaisten markkinaosapuolten kanssa, joilla on voimassa oleva luottolimiitti. Rahoitusjohtaja vahvistaa muut hyväksyttävät osapuolet.

Postiosoite PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginkanslia@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	Y-tunnus 0201256-6	Tilinro FI0680001200062637 Alv.nro FI02012566
---	---	---	------------------------------	--

Kuntalaki edellyttää antolainauksen ja takausten antamisen yhteydessä kaupungin etujen turvaamista riittävin vakuuksin. Vakuus otetaan tapauskohtaisesti harkiten.

5 Tasehallinnan organisointi

Kaupunginvaltuusto päättää kokonaisrahoituksesta hyväksyessään talousarvion ja taloussuunnitelman sekä hyväksyy kaupungin kirjanpidollisten rahastojen säännöt. Lisäksi kaupunginvaltuusto päättää kaupungin varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista.

Kaupunginhallitus päättää tasehallinnan yleisistä periaatteista ja antaa sijoitustoimintaa koskevat yleiset ohjeet.

Rahoitusjohtaja päättää kaupungin rahavarojen sijoittamisesta antamalla kassavarojen sijoittamista koskevat ohjeet. Lisäksi rahoitusjohtaja päättää kaupungin lainanotosta talousarviossa saamiensa valtuuksien puitteissa.

Rahoitusjohtaja vastaa tasehallinnan toteuttamisesta kaupungin strategian sekä toimintaperiaatteiden ja -ohjeiden puitteissa sekä päättää tasehallinnan organisaatiosta ja toteuttamisesta talous- ja suunnitteluosastolla.

Tasehallintaryhmä on talous- ja suunnitteluosaston sisäinen operatiivinen ryhmä, jonka tehtävänä on valmistella tasehallintaan liittyvät asiat sekä analysoida rahoitustoiminnan riskejä ja raportoida sekä osaltaan valvoa tasehallinnan toteutumista ja tehdä esitykset tasehallinnan kehittämisestä. Rahoitusjohtaja päättää tasehallintaryhmän kokoonpanosta.

Tasehallintaryhmä tekee kuukausikohtaisen analyysin kaupungin riskiprofiilissa tapahtuneista muutoksista ja arvioi muutostarpeet voimassa oleviin tavoitteisiin ja ohjeisiin. Tasehallintaryhmänkokouksista pidetään pöytäkirjaa, josta ilmenee tehtyjen päätösten sisältö, asetetut tavoitteet ja niiden perustelut. Pöytäkirja toimitetaan sisäiselle tarkastukselle tiedoksi.

6 Tasehallinnan raportointi

Rahoitusjohtaja hyväksyy tasehallinnan vakioidut perusraportit. Raportointi kohdistuu pääosin ottolainauksen ja sijoitustoiminnan sisältämiin taseriskeihin, joiden sisältöön voidaan määrätyn edellytyksin vaikuttaa.

Tasehallinnan raportointi kaupunginhallitukselle tapahtuu neljännesvuosittain, talouden ja toiminnan seurantaraportoinnin yhteydessä.

xx.5.2018

Tasehallintaraportteihin tarvittavien tietojen tuottamisesta vastaavat asianomaisista toiminnoista vastaavat yksiköt. Tasehallintaraporttien laatimisesta vastaa tasehallintaryhmän sihteeri.

Tasehallinnan asioista ylläpidetään sähköisesti tasehallintaohjeistusta. Ohjeistus sisältää voimassa olevat keskeiset määräykset, ohjeet, kuvaukset, ja toimintaperiaatteet sekä raportoinnin laskentaperiaatteet.

B. TASEHALLINNAN PERIAATTEET TYTÄRYHTEISÖISSÄ JA -SÄÄTIÖISSÄ

1

Tasehallinnan ja taseriskien määrittely

Tasehallinnalla tarkoitetaan rahoituksellisten tase-erien hallintaan liittyvää kokonaisuutta, jossa tarkastelun kohteena ovat erilaiset tytäryhteisön tai -säätiön (jäljempänä molemmat yhdessä: tytäryhteisöt) rahoitukselliset taseriskit ja niiden vaikutukset tuloihin, menoihin sekä toimintaan.

Taseriskit jakaantuvat viiteen pääkokonaisuuteen:

1) Maksuvalmiusriski

Tytäryhteisö ei kykene hoitamaan maksujaan ajallaan.

2) Rahoitusriski

Tytäryhteisö ei pysty olleenkään tai haluamallaan tavalla saamaan tarvitsemaansa uutta rahoitusta taikka uudistamaan erääntyvää velkaansa raha- ja pääomamarkkinoilta.

3) Korkoriski

Korkojen muutos pienentää tytäryhteisön korkotuloja tai lisää korkomenoja. Korkoriskin alaisia toimintoja ovat sijoitukset, antolainaus ja otolainaus sekä kassavirtaan sisältyvät ali- ja ylijäämät.

4) Hintariski

Omaisuuksien, kuten esimerkiksi osakkeiden, asuntojen, rakennusten, kiinteistöjen, arvon laskemisesta aiheutuva menetyksen riski. Valuutta-velkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski.

5) Luottoriski

Korkosijoituksiin ja antolainaukseen liittyy riski, ettei velallinen kykene maksamaan korkoa tai pääomaa sovittujen ehtojen mukaisesti takaisin. Sijoitustoimintaan liittyvä selvitysrisikki tarkoittaa sitä, että vastapuoli ei kykene suoriutumaan veloitteistaan maksujen sekä toimitusten yhteydessä.

Sijoitustoiminnan osalta riski on käytännössä tuoton vaihtelua tuotto-odotuksen (keskituoton) ympärillä.

Toimintaan liittyvät erilaiset inhimilliset riskit on myös huomioitava prosesseissa ja toimintoja organisoitaessa. Kutakin riskeistä tarkastellaan erikseen. Toisaalta riskit ovat keskenään niin toisiinsa sidoksissa, että toimenpiteet jonkin riskin suhteen vaikuttavat myös muiden riskien sisältöön.

2

Yleiset periaatteet

Lähtökohtana on, että tytäryhteisöt noudattavat pääpiirteittäin samoja tasehallinnan periaatteita kuin kaupunkikin jäljempänä kuvatun mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että tytäryhteisöjen ja säätiöiden tulee noudattaa taseriskien suhteen matalaa riskiprofiilia. Riskienhallinnan pääpaino on riskeihin liittyvien menetysten ja tappiovaaran välttämässä ja vähentämässä. Riskien ottamista pyritään välttämään ja olemassa olevia riskejä pyritään kattamaan silloin kun se on mahdollista ja järkevää.

Maksuvalmiussuunnittelun avulla sekä toimintaan että rahoitustapahtumiin liittyvät menot pyritään kohdentamaan tytäryhteisön keskeisiin kassaanmaksuihin (kohdentamisperiaate).

Jos riskiä ei voida kohdistaa toiminnasta aiheutuvaan perustilanteeseen tai saatava- ja velkaeriä ei voida riskiprofiilien suhteen sovittaa yhteen, riskejä pyritään hajauttamaan (hajauttamisperiaate).

Saamisten ja velkojen ehtoja (korkoperusteet, koronmuutosajankohdat ja juoksuajat) pyritään sovittamaan yhteen siten, että taseen saamis- ja velkapuolten eriin liittyvät taseriskit kumoavat toisiaan (matching -periaate).

Rahoitustoiminnassa ei tule ottaa aktiivisesti riskejä tuottojen lisäämiseksi tai menojen pienentämiseksi. Kauppaa raha-, pääoma-, valuutta- tai johdannaistuotteilla ei ole sallittua käydä tuloksentekotarkoituksessa, vaan toimenpiteiden taustalla on aina oltava tytäryhteisön toiminnasta aiheutuneet tai aiheutuvat kassavirrat ja riskiasemat, joiden sisältöön ja määrään toimenpiteillä vaikutetaan ennalta asetettujen tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Taseriskien hallinnassa johdannaisten käyttö on sallittua vain silloin, kun niiden avulla poistetaan riski tai sitä pienennetään taikka kun riskiprofiilia halutaan muuttaa toisenlaiseksi riskin määrää lisäämättä. Jokaisen johdannaissopimuksen osalta kirjataan johdannaissopimuksen tekemisen perusteet ja tavoitteet sekä se riskiasema, johon johdannaissopimus liittyy.

Tytäryhteisöt eivät pyri aktiivisesti markkinanäkemyistä ottamalla lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja.

3

Konsernipankki

Konsernipankkitoiminnalla tarkoitetaan kaupungin konsernilaajuisesti kilpailuttamien pankkipalveluiden (konsernitili) sekä kaupunginkanslian järjestämien rahoituspalveluiden (määräaikaistalletukset, rahoitusasiat sekä neuvonta) muodostamaa kokonaisuutta. Toiminnan tavoitteena on saavuttaa mittakaavaetuja palvelujen kilpailutuksissa sekä yhdenmukaistaa konsernin rahoitustoimintoja kustannustehokkaaksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi.

Postiosoite PL 1 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginkanslia@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	Puhelin +358 9 310 1641 Faksi +358 9 655 783	Y-tunnus 0201256-6	Tilinro FI0680001200062637 Alv.nro FI02012566
---	---	---	------------------------------	--

Kaupungin ja tytäryhteisöjen käytössä on konsernitili. Tytäryhteisöt ja vastaavat itse oman käyttöoikeustilinsä käytöstä ja varojen riittävydestä. Vastaavasti alakonsernin emoyhtiö vastaa konsernitilin mahdollisen alakonsernirakenteen sisäisestä tilinkäytöstä. Tytäryhteisöt seuraavat oman maksuvalmiutensa kehittymistä maksuvalmiusennusteiden avulla.

Rahoitusjohtajan päätöksellä tytäryhteisön käyttöoikeustiliin voidaan avata luottolimiitti. Tytäryhteisöt voivat myös tehdä määräaikaissijoituksia konsernipankkiin. Rahoitusjohtaja päättää konsernipankin veloittamista ja hyvittämistä koroista.

4 Sijoitustoiminnan ja kassanhallinnan periaatteet

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kassassa olevien tytäryhteisön varojen sijoittamista raha- ja pääomamarkkinoilla korkoa tuottaviin saamisiin. Tytäryhteisön sijoitustoiminnan peruslähtökohdaksi on luotto-, maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja valuuttariskien välttäminen tai minimointi. Tytäryhteisö ei ota hintariskiä sijoittamalla esim. osakemarkkinoille. Sijoitusten on oltava joko purettavissa kesken juoksuajan taikka jälkimarkkinakelpoisia (ts. realisoitavissa tarvittaessa jo ennen eräpäivää) yllättävien kassatarpeiden kattamiseksi. Tytärsäätiöissä voidaan poiketa edellä mainitusta siltä osin kun kyseessä on esim. lahjoitusvarojen sijoittaminen tai muu säätiön sääntöjen mukainen sijoitustoiminta.

Sijoittamisessa noudatetaan kohdentamisen periaatetta. Kassassa oleville varoille määritellään rahan kohde silloin kun se on mahdollista ja järkevää. Rahan kohteen perusteella vahvistetaan sijoitustarve määrän, ajan, korkoperusteiden ja sijoituksen likviditeetin suhteen. Kohdentamattomien varojen osalta sijoituksia tehtäessä hajautetaan sijoitusten juoksuajoja, sijoitusinstrumentteja ja velallisia. Sijoitusten erääntyvä kassavirta suunnitellaan kuitenkin ensisijaisesti kassatarpeiden mukaisesti.

Korkotason muutokset vaikuttavat tehtävien sijoitusten korkotuottoon ja sijoitukset tuottavat sijoitushetken korkotason mukaisesti. Sijoitusten juoksu aika määrittyy ensisijaisesti rahan käyttötarpeiden mukaisen kohdentamisperiaatteen ja maksuvalmiussuunnittelun perusteella. Kassavarojen sijoitukset tehdään toissijaisesti hajauttamisperiaatteen mukaisesti enintään kahdentoista (12) kuukauden jaksoissa.

Jos tytäryhteisöllä on varoja käytettävissä sijoitustoimintaan, tulee yhteisön hallituksen vahvistaa tytäryhteisössä noudatettavat sijoitustoiminnan periaatteet ja riskiprofiilit. Sijoitussalkulle voidaan tarvittaessa asettaa erilaisia lyhytaikaisia tavoitteita, jotka koskevat esim. kassavarojen kohdentamista, sijoitusten likvidiyyttä, keskimääräisiä juoksuajoja taikka hajauttamisen periaatteita.

Sijoitustoiminnassa noudatetaan myös seuraavia periaatteita:

Tytäryhteisö ei ota tuottomielessä valuuttariskiä. Valuuttamääräinen sijoitus voidaan tehdä vain valuuttariskin kattamiseksi, jolloin tytäryhteisöllä on osoitettavissa sijoitusta vastaan valuuttamääräinen velka (esim. pääoma tai koronmaksu tai muu valuuttamääräinen velka mm. hankintojen yhteydessä).

Lyhytaikaista luottoa sen eri muodoissa voidaan käyttää, silloin kun se on toiminnallisesti perusteltua, kun katetaan kassavirrassa olevaa lyhytaikaista alijäämää tai kun sijoituksia ei ole taloudellisesti perusteltua myydä tai purkaa kesken juoksuajan.

5 Ottolainauksen periaatteet

Tytäryhteisö määrittelee itse ottolainaustarpeensa rahan käytön perusteella. Merkittävään lainanottoon on haettava konserniohjeiden mukaisesti konsernijohdon ennakkokanta. Myös leasingrahoitusta voidaan käyttää investointien rahoittamiseen, silloin kun sen käyttö rahoitusmuotona on taloudellisesti perusteltavissa.

Ottolainaus tapahtuu kulloinkin vallitsevan korkotason mukaisesti. Ottolainauksen korkoperusteet määritellään ensisijaisesti luomalla mahdollisuuksien mukaan velkojen ja saamisten korkoperusteista keskenään tasapainoisia kokonaisuuksia ja toissijaisesti hajauttamalla ottolainauksen korkoperusteita. Ottolainauksen korkoperusteita harkittaessa otetaan uusien luottojen osalta huomioon myös hankittavien varojen käyttötarkoitus. Jälleenrahoitusriskiä hallitaan taloussuunnittelun lisäksi hajauttamalla ottolainauksen lainaperiodeja ja välttämällä lainasalkkuun liittyvien jälleenrahoitustarpeiden liiallista keskittymistä yksittäiselle kalenterivuodelle tai muutoin liian lyhyelle aikavälille.

Ottolainauksen osalta otetaan ensisijaisesti huomioon taseriskien kokonaistilanne ja sen puitteissa noudatetaan mahdollisuuksien mukaan kohdentamisen periaatetta. Kokonaistilanteen ja rahan käytön perusteella vahvistetaan ottolainauksen määrään, juoksu-aikaan, lyhennysohjelmaan, korkoperusteeseen, valuuttaan ja ennenaikaisen takaisinmaksuun liittyvät tarpeet. Toissijaisesti tytäryhteisö noudattaa hajauttamisen periaatetta. Ottolainaukseen liittyviä taseriskejä seurataan omana kokonaisuutenaan sekä saamisten (sijoitukset ja antolainaus) ja velkojen muodostaman kokonaisuuden yhteydessä.

Johdannaisia voidaan käyttää lainasalkun suojaamiseen vain lainanoton yhteydessä taikka olemassa olevan lainasalkkuun liittyvien kassavirtojen riskiprofiilin muuttamiseen niiden sisältämiä korko- tai valuuttariskejä rajaamalla tai poistamalla. Mahdolliset suojaukset suunnitellaan yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Kaupankäynti johdannaissopimuksilla ilman toiminnallista kassavirtaperustetta pelkän tuloksen tekemisen tarkoituksessa on kiellettyä. Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kir-

jallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet. Tytäryhteisön tai säätiön hallitus vahvistaa tarvittaessa johdannaissopimusten käyttöön liittyvät tarkemmat toimintaohjeet, tavoitteet, rajoitukset sekä raportoinnin.

6

Antolainaus ja takaukset

Antolainauksen tapahtumat kuuluvat osana kokonaisvaltaisen tasehallinnan ja taseriskien valvonnan piiriin.

Lainojen myöntäminen voi poikkeustapauksessa tulla kyseeseen, kun lainansaajana on tytäryhteisön omaan alakonserniin kuuluva yhteisö.

Sekä lainojen myöntäminen ja takauksien tai muiden yhteisöä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen taikka näiden ehtojen muuttaminen edellyttää konsernijohdon ennakkokantaa.

7

Taseriskien tunnistaminen ja raportointi

Tytäryhteisön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhdessä taseriskien hallinnasta.

Tytäryhteisön hallitus seuraa taseriskien riskiprofiilissa tapahtuneita muutoksia ja päättää mahdollisista tavoitteiden muutoksista. Hallitus vahvistaa tarvittaessa maksuvalmius-, rahoitus- ja korkoriskien hallintaan ja rajoittamiseen liittyvät hälytysrajat ja limiitit, jotka koskevat riskien määrää, aikatekijää ja tulosvaikutusta.

Tytäryhteisön hallitus päättää rahoitustoiminnan taseriskien seurantaan liittyvästä raportoinnista. Raportoinnista vastaa toimitusjohtaja. Raportointi kohdistuu pääosin ottolainauksen (sisältäen leasing-vastuut) ja sijoitustoiminnan taseriskeihin, joiden sisältöön voidaan määrätyn osin vaikuttaa.

Tytäryhteisöt joiden taseen loppusumma on yli 50 miljoonaa euroa, ylläpitävät tasehallinta-ohjeistusta, joka sisältää tasehallintaan liittyvät voimassa olevat ohjeet, toimintaperiaatteet ja tavoitteet sekä tuottaa hallitukselleen määräajoin ajankohtaiset tasehallinnan kannalta tarvittavat raportit ja riski- sekä tulosanalyysit.

Tytäryhteisöt raportoivat säännöllisesti taseriskeistään ja niissä tapahtuvista olennaisista muutoksista konserniohjeiden mukaisesti kaupunginkanslialle.